

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології, збалансованого природокористування
та захисту довкілля

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (вибіркова навчальна дисципліна)

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ

Розробник: **Марина САМОЙЛІК**, професор, професор кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, доктор економічних наук

Полтава 2022 р.

Назва навчальної дисципліни	Регіональна екологія
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	101 Екологія
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	«Агроекологія», «Моніторинг довкілля», «Управління екологічною безпекою», «Оцінка екологічних ризиків»

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти доктора філософії: світогляду про комплекс землеробства як цілісну галузь знань та рівня, який розширює творчий потенціал і здатність розробити нові наукові позиції в контексті нової біосферної парадигми суспільних цінностей; ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними проблемами агроекології, причинами та екологічними наслідками незбалансованого землекористування, методиками оцінки шляхів вирішення екологічних проблем різних видів землекористування.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування об'єктивних знань про причини виникнення екологічних проблем землеробства; набуття практичних навичок з виявлення екологічних наслідків землеробства і пошук оптимальних шляхів їх подолання; напрацювання уявлень про проблеми організації ефективного землекористування, екологічного моніторингу та ерозії ґрунтів, ефективного і безпечного контролю забур'яненості сільськогосподарських угідь, декальцинації і гуміфікації, агрофізичної деградації, безпечного застосування агрохімікатів та переущільнення орних земель у сучасному землеробстві України; про комплекс взаємопов'язаних агротехнічних, меліоративних, запобіжних і організаційних заходів щодо усунення чи зменшення негативного впливу ґрунтових деградацій на продуктивність і сталість розвитку аграрного сектору економіки регіонів України.

<i>Компетентності</i>	<i>Програмні результати навчання</i>
- загальні: 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. 2. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. - фахові: 1. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.	ПРН 1. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду. ПРН 2. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

Програма навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	пр	с.р
<i>Тема 1. Антропогенні чинники забруднення довкілля регіонального характеру</i>	18	2	4	12
<i>Тема 2. Транспортні системи – домінуючі фактори регіональних екологічних проблем.</i>	20	2	4	14
<i>Тема 3. Екологічні проблеми регіонів, ініційовані житлово-комунальними господарствами.</i>	18	4	4	10
<i>Тема 4. Організаційні методи покращання екологічного стану довкілля регіонів</i>	18	4	2	12
<i>Тема 5. Методи запобігання екологічного забруднення водного середовища та ґрунтів регіонів.</i>	32	2	4	26
<i>Тема 6. Специфіка формування екологічного моніторингу в залежності від профілю забруднювачів, характерних для</i>	14	4	2	8

<i>регіонів.</i>				
Тема 7. Екологічні проблеми міст України.	15	4	4	7
Усього годин	135	22	24	89

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти		Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань на самостійну роботу	
ПРП 7	30	20	50
ПРП 26	30	20	50
Разом			100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти		Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань на самостійну роботу	
<i>Тема 1. Поняття екологічно стабільні агроєкосистеми. Наукові основи екологізації землеробства</i>	10	5	15
<i>Тема 2. Оптимізація структури посівних площ та обробітку при формуванні стабільних агроєкосистем</i>	5	5	10
<i>Тема 3. Значення раціональної структури землекористування в Україні та її екологічне оцінювання</i>	5	5	10
<i>Тема 4. Екологічне обґрунтування заходів та систем механічного обробітку ґрунту. Захист ґрунтів від ерозії.</i>	5	5	10
<i>Тема 5. Оптимізація удобрення та захисту рослин при формуванні стабільних агроєкосистем</i>	10	5	15
<i>Тема 6. Екологізація систем землеробства та розробка його моделей</i>	5	5	10
<i>Тема 7. Екологічний моніторинг агроландшафтів та використання його результатів при формуванні стабільних агроєкосистем</i>	20	10	30
Разом	60	40	100

Критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях:

5	Відмінне виконання практичної частини роботи та вільне знання теоретичної частини практичної роботи.
3-4	Достатнє виконання практичної частини роботи з невеликою кількістю неточностей, та знання теоретичної частини практичної роботи.
1-2	Виконання практичної частини роботи задовольняє мінімальним критеріям, відсутні відповіді на питання теоретичної частини практичної роботи.

Критерії оцінювання виконання вправ на самостійну роботу:

4-5	Здобувачем надана повна відповідь на завдання (не менше 90% потрібної інформації) у письмовій формі.
1-3	Здобувачем надана коротка відповідь на завдання із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації) у письмовій формі

Трудомісткість

Загальна кількість годин 135 год. Кількість кредитів 4,5.

Форма семестрового контролю залік.

Політика навчальної дисципліни

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни: Робоча навчальна програма, платформа Moodle.

Основні

1. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С. Основи екологічних знань: підручник. К.: Либідь, 1997. 288 с.
2. Солуха Б.В. Міська екологія: навч. посіб. К.:КНУБА, 2014. 338с. Регіональна екологія / М.М. Городній, М.К. Шидула, І.М. Гудков та ін. – К.: Вища шк., 1993. – 416 с.

3. Регіональна екологія: Навч. посібник / О.Ф. Смаглий, А.Т. Кардашов, П.В. Литвак та ін. — К.: Вища освіта, 2006. — 671 с.
4. Адаменко О.М. Основи екології. навч.посіб. К.:ЦНЛ, 2005. 314 с.
5. Білявський Г.О., Бутченко Л.І. Основи екології: теорія та практикум навч.посібник. К.:Лібра, 2002. 352 с.
6. Бровдій В.М., Гаца О.О. Екологічні проблеми України (проблеми ноогеніки). К.: НПУ, 2000. 110 с.
7. Джигирей В.С., Сторожук Р.А., Яцюк Р.А. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища. Львів: Афіша, 2001. 11. Кучерявий В.О. Екологія. Львів: Світ, 2000. 493 с.
8. Куценко О.М., Писаренко В.М. Агроєкологія. — К.: Урожай, 1995. — 253 с.

Допоміжні

1. Веселовський І.В., Бегей С.В. Ґрунтозахисне землеробство. — К.: Урожай, 1995. — 304 с.
2. Мягченко О. П. Основи екології. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 312 с.
3. Дегодюк Е.Г., Сайко В.Ф., Корнійчук М.С. Вирощування екологічно чистої продукції рослинництва. — К.: Урожай, 1992. — 320 с.
4. Джигирей В.С., Сторожук В.М., Яцюк Р.А. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища. — Львів: Афіша, 2000. — С. 123 – 160.
5. Екологічна токсикологія / В.М. Шумейко, І.В. Глухівський, В.М. Овруцький та ін. — К.: Столиця, 1998. — 204 с.
6. Екологія: основи теорії і практикум / А.Ф. Потіш, В.Г. Медвідь. — Львів, 2003. — 293 с.
7. Екологія та рослинництво / П.В. Литвак, А.С. Малиновський, М.Ф. Рибак, О.А. Дереча. — Житомир: Полісся, 2001. — 230 с.
8. Кубланов С.Х., Шпаківський Р.В. Моніторинг довкілля. — К.: ІПКМУ, 1998. — 92 с.
9. Надточій П.П., Вольвач Ф.В., Гермашенко В.Г. Екологія ґрунту та його забруднення. — К.: Аграрна наука, 1997. — 286 с.
10. Пати́ка В.П., Тарарі́ко О.Г. Агроєкологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель. — К.: Фітосоціоцентр, 2002. — 296 с.
11. Розведення сільськогосподарських тварин з основами спеціальної зоотехнії / Т.В. Засуха, М.В. Зубець, Й.З. Сірацький та ін. — К.: Аграрна наука, 1999. — 510 с.

Інформаційні ресурси

1. Агроєкологія [електронний підручник]. Режим доступу: <http://vthntusg.at.ua/load/agroekologija/3-1-0-31>